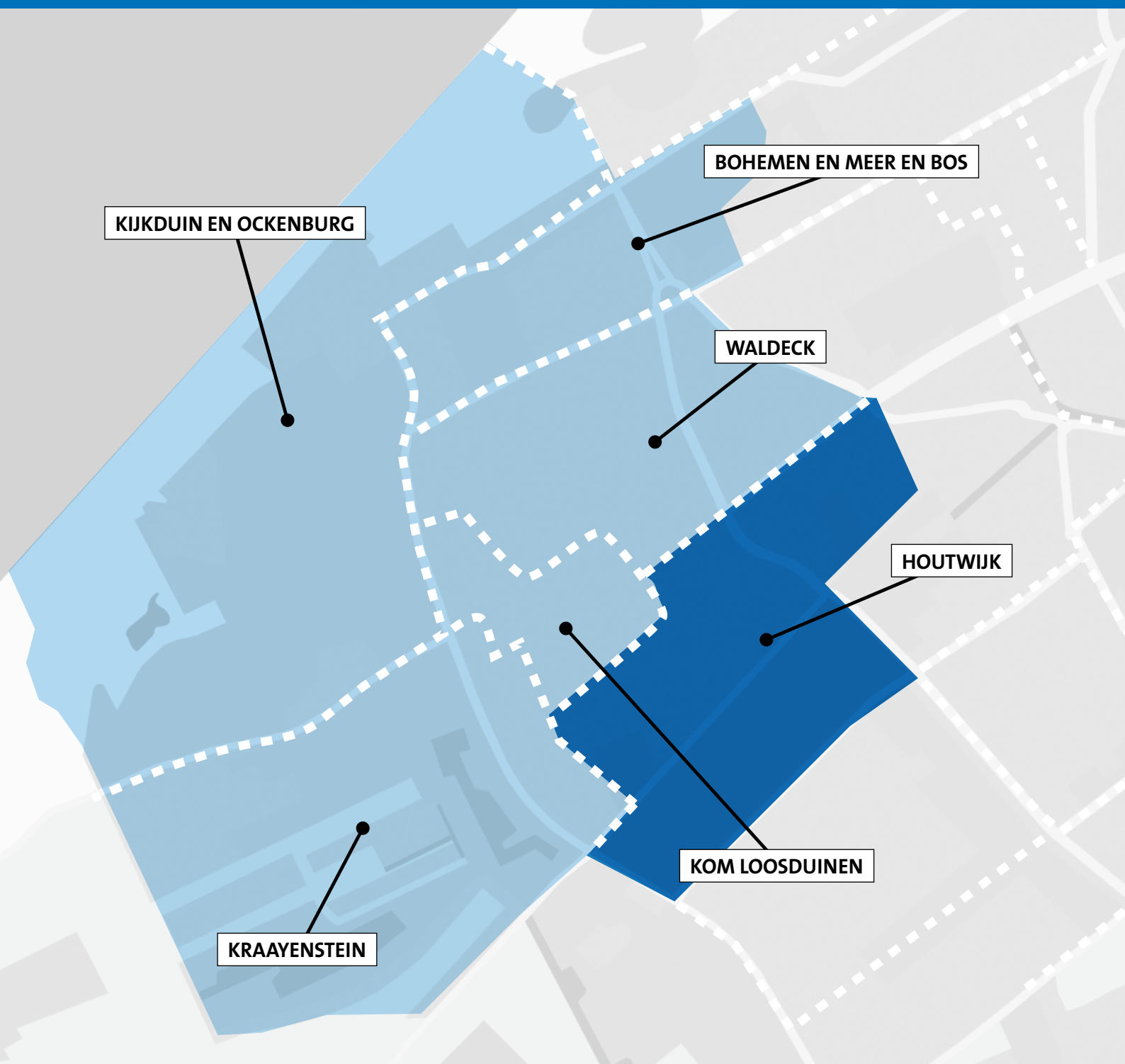

Den Haag

Wijkprogramma 2016-2019

Stadsdeel Loosduinen

KIJKDUIN EN OCKENBURG

BOHEMEN EN MEER EN BOS

WALDECK

HOUTWIJK

KRAAYENSTEIN

KOM LOOSDUINEN

Loosduins Volkslied

Kent gij het dorpje Loosduinen
Het ligt aan de rand van Den Haag
De mensen die wonen daar tussen de tuinen
En heten Van Spronsen en Van der Gaag

Refrein

Loosduinen is schoon, ja schoon, ja schoon
'k Ben blij dat 'k er woon, ja woon, ja woon
tussen de Witbrug en de Blauwe brug keer ik weer terug
Ik weet me geen raad, geen raad, geen raad
Als 'k het dorpje verlaat, verlaat, verlaat
Ik voel me thuis waar 't kerkje bij die molen staat

Zijn we bij 't kruispunt aangekomen
Waar Kris Kras en Kruimeltje weer staan
Ze staan daar te turen en staan daar te dromen
En denken Loosduinen zal nooit vergaan

Refrein

Tussen het duin van Loosduinen
Daar ligt Loosduinen, Kijkduin aan Zee
Je kunt er fijn zwemmen, je vel laten bruinen
En men is gelukkig en tevree

Refrein

Om mooi Loosduinen te aanschouwen
Stroomt heel de wereld hier tesaam
Het is heel plezierig om hier te vertoeven
Aan 't einde der aarde klinkt onze faam

Houtwijk

Voorwoord

Voor u ligt het wijkprogramma Houtwijk voor de jaren 2016 tot en met 2019. Het wijkprogramma is de opvolger van de stadsdeelplannen. In het Coalitieakkoord 'Vertrouwen op Haagse Kracht' is opgenomen dat de gemeente Den Haag maatwerk levert door gebiedsgericht te werken.

Waren de stadsdeelplannen beperkt tot de ambities van het stadsdeel, het wijkprogramma is echt een gemeentebreed programma. De maatregelen sluiten aan bij wat de wijk nodig heeft. In het wijkprogramma is alleen het extra maatwerk opgenomen. U vindt hierin dan ook geen regulier werk terug, zoals het wekelijks ophalen van het huisvuil.

Loosduinen is een stadsdeel met 13 verschillende buurten en de 14e - Vroondaal in ontwikkeling. Al deze buurten zijn verdeeld over zes wijken: Bohemen en Meer en Bos, Houtwijk, Kom Loosduinen, Kraayenstein, Ockenburg en Kijkduin en Waldeck. In dit wijkprogramma wordt u geïnformeerd over een van deze zes wijken, te weten Houtwijk.

Het stadsdeel kent een grote diversiteit. Of het nu gaat om inwoners, ondernemers, het vele groen of de type bebouwing. Van oudsher is Loosduinen een dorpskern, maar door de groei van Den Haag is het dorp onderdeel geworden van de stad. Wat velen bindt is de kleinschaligheid en de grote betrokkenheid bij 'hun dorp'.

Het wijkprogramma is met uw betrokkenheid ontwikkelt. Partners in het stadsdeel, waaronder de bewonersorganisaties en de Commissie Loosduinen, hebben actief meegedacht waar de komende vier jaar extra aandacht naar uit zou moeten gaan. En individuele bewoners en ondernemers hebben in grote getalen hun stem laten horen bij de Haagse kracht bijeenkomst van 8 september. Om de ambities waar te maken is uw inzet van groot belang. Want alleen als we samenwerken kunnen we wat bereiken. Velen steken al de handen uit de mouwen om hun steentje bij te dragen aan een prettig woonbare wijk of het nu gaat om ouders die actief zijn op school of buurtbewoners die zelf een snoei- en bloei actie organiseren.

Als stadsdeelwethouder presenteer ik u trots de eerste generatie wijkprogramma's. Met dank aan een ieder die hieraan bijgedragen heeft. We zijn samen aan zet om deze programma's tot een succes te maken!

Ingrid van Engelshoven
Stadsdeelwethouder Loosduinen

Stadsdeel Loosduinen

Houtwijk

Stadsdeel Loosduinen

Houtwijk

Inhoud

Loosduins Volkslied	2
Inleiding	6
1. Karakter van het gebied	7
2. Opvallende cijfers en ervaringen	7
3. Prioriteiten	11
4. Samenvatting activiteiten 2016 – 2019	11
5. Activiteiten wijkprogramma 2016	13

Inleiding

Elke wijk een eigen wijkprogramma

Dit jaar werken de stadsdelen voor het eerst met wijkprogramma's. De gemeente wil de bewoners en ondernemers meer op maat bedienen door de wijken centraal te stellen. Elke wijk heeft zijn eigen karakter en krijgt zijn eigen programma.

Wat vinden we belangrijk en wat willen we?

In het wijkprogramma staat wat bewoners, ondernemers, partners en de gemeente belangrijk vinden voor het gebied (prioriteiten) en wat we samen in de komende vier jaar willen realiseren op het gebied van jeugd en onderwijs, wonen, bedrijvigheid, leefbaarheid en veiligheid, werk en inkomen, opvoeding en zorg, sociale cohesie en buurtwaardering.

Samen met bewoners, ondernemers en andere partijen

Uitgangspunt om de doelen te bereiken is samenwerking van de gemeente met bewoners, ondernemers, welzijnswerk, politie en andere partijen in het gebied. De eigen kracht van bewoners en ondernemers staat centraal.

In dit programma is niet al het reguliere werk (beleid en projecten) opgenomen, maar gaat het vooral om specifieke aandachtspunten waarop de komende tijd extra acties en inzet nodig zijn en die volgens belanghebbenden in de wijk ('Haagse Kracht') het verschil kunnen maken in de komende jaren.

Van prioriteiten naar activiteiten

Bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties in de wijken hebben in juli en september 2015 met de gemeente besproken welke prioriteiten voor hun gebied gelden. De prioriteiten vormen de basis voor concrete activiteiten van het wijkprogramma die het stadsdeel tussen 2016 en 2019 uitvoert.

Het financiële kader van het wijkprogramma

In de wijkprogramma's wordt geen financiële paragraaf opgenomen voor projecten en activiteiten. Niet alles wat als prioriteit is aangegeven door bewoners en organisaties zal in het komend jaar kunnen worden uitgevoerd. Door de invoering van de wijkprogramma's neemt de beschikbare hoeveelheid middelen niet toe. Dat betekent dat soms binnen het budget geherprioriteerd moet worden. Sommige zaken kunnen alleen worden uitgevoerd indien daar budget voor kan worden vrijgemaakt. Dat vergt dan besluitvorming door college en Raad.

1. Karakter van het gebied

Houtwijk, een wijk met 12.273 inwoners, is gebouwd in de jaren 70 en 80 van de vorige eeuw. De Houtwijklaan splitst de wijk in twee delen: Houtwijk-Noord en Houtwijk-Zuid. Houtwijk-Noord bestaat voor een groot gedeelte uit eengezins-koopwoningen. Daarnaast zijn er ook enkele etagewoningen (flats, appartementen en dergelijke). Houtwijk-Zuid heeft veel meer etagewoningen.

In Houtwijk-Zuid ligt het wijkpark Bokkefort.

De “Burgemeestersbuurt” hoort ook bij Houtwijk. Het is een buurtje met vrij kleine woningen die gebouwd zijn in 1928/1929. Het groen van de parken in de buurt - buurtpark 't Kleine Hout en wijkpark Bokkefort – is vooral kijkgroen.

Houtwijk gold lange tijd, samen met Nieuw-Waldeck, als een van de zorgwijken van Loosduinen. Dat is al een aantal jaar niet meer zo. Een klein deel van Houtwijk is nog wel zorgelijk: het buurtje rondom de Jan Romeinstraat. Daar lijkt een aantal sociale problemen zich te concentreren.

2. Opvallende cijfers en ervaringen

Jeugd en onderwijs

In Houtwijk is 21,8% van de bewoners jonger dan 25 jaar. De wijk telt twee basisscholen: Houtwijk en De Eshof. Van de kinderen tussen de 6 en 19 jaar heeft 15,7% overgewicht. Dit is onder het Haags gemiddelde (18%). Het percentage ouders dat actief is op school, is net als in de rest van Loosduinen, 12,1%. Dat is een stuk lager dan het Haags gemiddelde van 20,7%. In het buurtcentrum Bokkefort benadert en begeleidt Jeugdwerk jongeren uit Houtwijk actief. Het project om kinderen van onder de 12 jaar op het goede spoor te houden, werpt zijn vruchten af. Er is geen sprake meer van hinderlijke jeugdgroepen of groepen die overlast geven. Inzet blijft nodig om de vorming van nieuwe groepen te voorkomen.

Op het terrein Zichtenburg/Kerketuinen/Dekkershoek (ZKD-terrein) staat een vestiging van ROC Mondriaan; het gaat om de sector Techniek en ICT.

Wonen

Houtwijk heeft 5.370 woningen, waarvan meer dan de helft (55,7%) koopwoning is. Bijna 40% van de woningen is sociale woningbouw in bezit van drie verschillende woningbouwcorporaties. De gemiddelde waarde van de woningen (€ 181.350) ligt iets onder het Haagse gemiddelde. Houtwijkers geven het rapportcijfer 8,4 voor hun eigen woning. Daarmee scoort Houtwijk het hoogst van de Loosduinse wijken. In Den Haag is het gemiddelde cijfer voor de eigen woning een 6,8.

Op de Escampiaan bouwen particulieren en projectontwikkelaars zelf 55 woningen. De meeste zijn eind 2016 naar verwachting bewoond.

Eind 2016 wordt de oplevering verwacht van 66 appartementen in de particuliere sector op de locatie aan de Oude Haagweg 42-46. Toekomstige kopers en huurders zijn in een vroeg stadium betrokken bij het woningontwerp.

Bedrijvigheid

Het ZKD-terrein is het laatste grote bedrijventerrein in de binnenstad. Het bedrijventerrein heeft een belangrijke functie voor de Haagse economie. Er zijn ongeveer 8.200 arbeidsplaatsen bij 373 bedrijven. Het zijn vooral bedrijven in de sectoren detailhandel, groothandel, reparatie, bouw &

installatie en kleinschalige productie. De bedrijvigheid kan vmbo-ers en mbo-ers via stages en leerbanen een betere toegang tot de arbeidsmarkt verschaffen. Ook voor vroegtijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie kan een leerwerktraject een passende aanpak zijn. In Loosduinen is gemiddeld 2,6% vroegtijdig schoolverlater; in Den Haag is dat gemiddeld is 2,7%.

In de laatste jaren heeft het terrein een positieve ontwikkeling doorgemaakt. De leegstand is verminderd, het terrein heeft een Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO) gekregen en een aantal eigenaren onderhoudt hun eigen onbebouwde ruimte goed. De ondernemers zijn verenigd in een Bedrijfsinvesteringszone (BIZ). Inspanning van de ondernemers(vereniging), gemeente en politie blijft nodig om deze stijgende lijn vast te houden.

Houtwijk heeft een winkelcentrum aan de Hildo Kroplaan. Dit staat op de 4e plaats op de ranglijst in de Detailhandelsmonitor en hoort daarmee tot de beste winkelgebieden van Den Haag. Er is op dit moment geen sprake van leegstand en beide supermarkten in het gebied functioneren goed. Maar de openbare ruimte is niet op residentieniveau. Dat is het niveau dat voor de openbare ruimte in heel Den Haag geldt. Stenen, stoepranden, banken, prullenbakken, zijn dan overal in Den Haag van dezelfde, goede, kwaliteit. Er is een goede samenwerking in het KVO. Om de leefbaarheid en het economisch vestigingsklimaat te verbeteren is een breed samenwerkingsverband opgericht, van onder meer gemeente, wijkberaad, welzijnsorganisatie en sociale en commerciële vastgoedpartijen.

De Oude Haagweg vervult de functie van entree tot het stadsdeel Loosduinen. Een aantal ontwikkelingen, zoals de geplande nieuwbouw en het plan "Loosduinse Vaart" van de Commissie Loosduinen, moet deze entree nog aantrekkelijker maken. De leegstand van het Azivo-gebouw kan deze ontwikkeling belemmeren. Dat blijft een belangrijk aandachtspunt.

Leefbaarheid en veiligheid

Houtwijk is voor een deel heel gevoelig voor inbraken. Dat komt door de structuur van de wijk met veel voetgangerspaden, veel groen en een aantal doodlopende wegen. In de cijfers is dit ook terug te zien: Houtwijk heeft de hoogste inbraakcijfers van heel Loosduinen. Begin 2015 hebben politie, woningcorporaties en gemeente de handen ineengeslagen om de woninginbraken in Loosduinen aan te pakken. Die aanpak richt zich in eerste instantie op de hotspot Houtwijk, en daarnaast op de hotspot Nieuw Waldeck. Er zijn verschillende maatregelen om het hoge inbraakcijfer terug te brengen.

Maatregelen om het aantal inbraken te verminderen, zijn:

- De buitenruimte verbeteren: verbetering van de straatverlichting, snoeien van groen dat het zicht beperkt, (onderzoek naar) afsluiten van binnenterreinen en achterpaden.
- Bewoners helpen om inbraken te voorkomen: voorlichtingsbijeenkomsten over het voorkomen van inbraken, informatie over maatregelen om inbraak tegen te gaan, zoals raambeveiliging Kozijn op Slot, en over mogelijke subsidie voor dit soort maatregelen.
- Bewoners stimuleren om een (poging tot) inbraak te melden. Het Buurtinterventieteam is hierbij belangrijk.

In Houtwijk zijn veel parkeerproblemen. Dat komt onder andere door de aanwezigheid van het HagaZiekenhuis en door de invoering van betaald parkeren in de wijk Leyenburg. De parkeerproblemen werken illegaal parkeren en verkeersonveilige situaties in de hand. Veel auto's staan op stoepen geparkeerd, waardoor hulpdiensten soms moeite hebben te passeren. Het HagaZiekenhuis is met parkeergarage in de zomer opgeleverd. We verwachten dat de parkeerproblemen daardoor afnemen. Vanaf september 2015 moeten mensen betalen voor parkeren in de Raoul Wallenbergstraat. Dat moet de parkeerproblemen daar verminderen.

Bewoners maken zich grote zorgen over de verkeersveiligheid in Houtwijk. Er wordt te hard gereden en ook is sprake van veel vrachtverkeer in de wijk.

Houtwijk is, net als Kraayenstein en (delen van) Waldeck, achter met het onderhoud van de buitenruimte. Ook heeft die volgens de Quick scan van 2014 lang niet het gewenste niveau van inrichting en beheer. De te grote bomen houden het licht tegen en hun wortels drukken de bestrating op. Ook zijn er verzakkingen in de straten. In de vele straten met weinig verkeer krijgt onkruid de kans om te groeien, wat een onverzorgde aanblik geeft.

Bewoners zijn dan ook niet erg tevreden over het onderhoud. Slechts 57,7% vindt het onderhoud van wegen en pleinen goed; gemiddeld in Den Haag is dat 68,7%. Ze zijn iets meer tevreden over de straatverlichting en het groenonderhoud, maar ook deze percentages zijn lager dan gemiddeld in Den Haag. Er is een grootschalige herinrichting nodig om de buitenruimte van Houtwijk weer op residentiekwaliteit brengen. Groot onderhoud wordt ingepland volgens een rationeel meerjarenplanningssysteem. Dit systeem houdt rekening met het afstemmen van verschillende projecten. Zo heeft het de voorkeur om groot onderhoud aan verhardingen af te stemmen op de rioolvervanging. De riolering is echter relatief nieuw en is nog niet aan vervanging toe.

Houtwijk heeft voldoende speelvoorzieningen. In de Burgemeestersbuurt komt een nieuwe speelvoorziening, wanneer het Burgemeester Françoisplein opnieuw wordt ingericht. Dat gebeurt in 2015. Bewoners hebben actief meegedacht over het ontwerp en ze blijven na herinrichting betrokken bij het plein. Tegelijk met de herinrichting van het plein wordt ook de verkeersveiligheid verbeterd.

De openbare ruimte van het ZKD-terrein is in de afgelopen paar jaar sterk verbeterd. Alleen de in- en uitritten zijn een probleem: het vele zware verkeer rijdt deze versneld kapot. Het blijft nodig om illegale stort tegen te gaan.

In Dekkershoek parkeren veel mensen illegaal, wat zorgt voor een rommelige uitstraling. Daarom komt er in 2015 een parkeerverbod

Werk en inkomen (armoede)

Het gemiddeld besteedbaar inkomen is in Houtwijk € 24.200. Dat is iets hoger dan het gemiddelde in Den Haag: € 23.300. Het percentage huishoudens met een minimuminkomen, 11,6%, is een stuk lager dan het stedelijk gemiddelde, net als het percentage huishoudens met schulden (26,1%). Ook het percentage niet-werkende werkzoekenden, 3,3%, is in Houtwijk lager dan gemiddeld in Den Haag.

Maar er zijn erg grote inkomensverschillen binnen Houtwijk. De bewoners van de sociale huurwoningen rond de Jan Romeinstraat bijvoorbeeld hebben een veel lager inkomen dan het stedelijk gemiddelde, terwijl het in de Architectenbuurt een stuk hoger zal liggen. Die verschillen tussen buurten gelden voor alle cijfers over inkomen en werkgelegenheid.

Opvoeding en zorg

18% van de bewoners in Houtwijk is 65-plusser; dat percentage is een stuk lager dan in de overige Loosduinse wijken. Maar het is wel hoger dan het Haagse gemiddelde (13,8%).

In heel Loosduinen is regie nodig op het aanbod van seniorvriendelijke woningen, omdat het het meest vergrijsde stadsdeel van Den Haag is, er een aantal gebieden is waar zeer veel 75-plussers dicht bij elkaar wonen en er veel zorgvastgoed aanwezig is dat mogelijk de komende jaren zal transformeren. Het gaat op dit moment niet zozeer om uitbreiding van het aantal nultrede-woningen (woningen op straatniveau met alle kamers gelijkvloers). Het is vooral belangrijk om de voorzieningen, de buitenruimte en de welzijnsactiviteiten af te stemmen op de wensen van ouderen. Zo is het belangrijk dat ouderen aan beweging doen. Er komen dan ook meer en nieuwe activiteiten op dat gebied. Sport en bewegen zijn goed voor de gezondheid van ouderen; meedoen aan bewegingsactiviteiten zorgt er bovendien voor dat ze onder de mensen komen. Ook is het goed dat ouderen meer nadenken over de vraag hoe ze in hun eigen woning kunnen blijven

wonen en wat ze daarvoor nodig hebben.

Een logische stap is zorgen voor nieuwe, bijzondere woon(zorg)concepten die beter aan de wensen voldoen. Zo heeft Wooncentrum Houthaghe al een eerste ontwikkeling doorgemaakt naar een meer sociale functie: het is Buurthuis van de Toekomst geworden, een plek waar verschillende organisaties (scholen, sportclubs, culturele en welzijnsorganisaties) allerlei activiteiten aanbieden voor de hele wijk.

Verder is in heel Loosduinen het percentage chronisch zieken en gehandicapten een stuk hoger dan gemiddeld in Den Haag. Op sommige plaatsen is dit percentage 41,5%; in Den Haag is dat 32,6%. Dit houdt verband met de vele ouderen in de wijk. Het betekent dat er veel behoefte is aan zorg in Loosduinen en dat die behoefte de komende jaren naar verwachting verder stijgt.

In de buurt rond de Jan Romeinstraat zijn enkele gezinnen met veel problemen. Ook neemt de overlast door bewoners met een sociaal kwetsbare achtergrond toe. In de eerste helft van 2015 is in heel Loosduinen ook een aanzienlijke stijging te zien in het aantal meldingen van overlast van verwarde personen. Dat bevestigt het vermoeden dat deze problematiek groter wordt.

Er zijn signalen dat dit gebied steeds meer verloedert en dat er steeds meer sociale problemen zijn.

Sociale cohesie

Houtwijk heeft het hoogste percentage bewoners van niet-westerse afkomst van heel Loosduinen (19,9%) en frappant genoeg het laagste percentage van de bevolking dat zich gediscrimineerd voelt door buurtgenoten (1,7%). Over het algemeen zijn bewoners uit Houtwijk tevreden over de sociale cohesie in hun wijk. Bijna 70% zegt dat ze prettig met elkaar omgaan en dat ze zich thuisvoelen in de wijk.

In Houtwijk is al jarenlang een actief Buurtinterventieteam (BIT) en er is een actieve bewonersorganisatie. In het najaar van 2015 krijgt de bewonersorganisatie ondersteuning vanuit De Academie van de Stad. Studenten van de Haagse Hogeschool doen dan praktisch onderzoek naar de vraag hoe de bewonersorganisatie stevigere inbedding krijgt in de wijk, en hoe het BIT-team versterking van nieuwe vrijwilligers kan krijgen.

Eenzaamheid onder ouderen is een aandachtspunt. Een grote groep ouderen vindt dagbesteding in groepsverband belangrijk, maar hecht ook aan een maatje – iemand die geregeld langskomt. Op dit moment is er een tekort aan maatjes, zeker voor deze doelgroep.

SV Houtwijk is een Buurthuis van de Toekomst, maar tot nog toe blijft de maatschappelijke functie van de vereniging minimaal.

Buurtwaardering

Houtwijk heeft een vrij stabiele bevolking: slechts 8,7% van de bewoners verhuist per jaar; in Den Haag is dat gemiddeld 13%. Ongeveer 80% van de bewoners woont er langer dan drie jaar. Bewoners geven hun eigen woonomgeving het rapportcijfer 7,4; dat is hoger dan gemiddeld in Den Haag (6,9).

3. Prioriteiten

In dit wijkprogramma noemen we een aantal prioriteiten waar we de komende vier jaar extra aandacht aan geven. Daarnaast blijven we onze gewone taken doen in de wijk: we houden het stadsdeel schoon, heel en veilig; we onderhouden de buitenruimte; we zorgen ervoor dat bewoners elkaar kunnen ontmoeten en dat ze uitgaan van hun eigen kracht op het gebied van welzijn en zorg. Ook informeren we bewoners over zaken die voor hen van belang zijn.

Veiligheid

Het hoge inbraakcijfer terugbrengen en de inbraakpreventie verbeteren.

Buitenruimte

In samenwerking met bewoners en ondernemers de buitenruimte op orde brengen en houden.

Aanpak Jan Romeinstraat en omgeving

Sociale en psychiatrische problemen in het gebied aanpakken en de buitenruimte verbeteren.

Werk- en stageplekken ZKD-terrein

Jeugdwerkloosheid tegengaan en voorkomen door Loosduinse werkzoekenden te matchen met stage- en werkplekken in hun eigen stadsdeel.

Parkeerproblemen verminderen

Parkeerproblemen verminderen met behoud van groen.

Gezamenlijke aanpak verbetering winkelcentrum Hildo Kroplaan

Het economisch vestigingsklimaat en de leefbaarheid verbeteren.

4. Samenvatting activiteiten 2016 – 2019

Veiligheid

De aanpak om het aantal woninginbraken terug te dringen duurt zo lang als nodig is, dat wil zeggen tot er minder inbraken zijn. Politie en jongerenwerk blijven letten op de mogelijke ontwikkeling van jeugdgroepen en grijpen waar nodig in.

Buitenruimte

Er is geen extra budget om het gebied op residentiekwaliteit te brengen. Het vervangen van bestrating die beschadigd is door boomwortelgroei, is een grootschalige ingreep en wordt ingepland volgens een rationeel meerjarenplanningssysteem. Dit systeem houdt rekening met het afstemmen van verschillende projecten. Zo heeft het de voorkeur om groot onderhoud aan verhardingen af te stemmen op de rioolvervanging. De riolering is relatief nieuw en is nog niet aan vervanging toe. Het stadsdeel zal nagaan of Houtwijk een hogere prioriteit kan krijgen.

Bewonersinitiatieven om de buitenruimte op orde te brengen krijgen voorrang. Wensen van bewoners voor kleinschalige ingrepen aan bestrating en stoepen voeren we als eerste uit. Verkeersveiligheid is hierbij uitgangspunt. Het aanpakken van gevaarlijke situaties krijgt vanzelfsprekend voorrang.

Bewoners klagen er vaak over dat de te grote bomen het zonlicht wegnemen. Ze willen het liefst dat de bomen worden gekapt. Maar we kappen geen gezonde bomen. Wel onderzoeken we of we het groen op sommige plekken kunnen omvormen.

We brengen de buitenruimte in de komende jaren op het gewenste niveau door onder andere:

- Achterstallig onderhoud op een kleinschalige manier aan te pakken.
- Onderhoudswerkzaamheden slim te combineren, bijvoorbeeld van groen en bestrating.
- Samen te werken met bewoners; die kunnen kleine stukken groen kopen of huren, of ze beheren zelf een stuk van de buitenruimte.
- Onderzoek te doen naar haalbaarheid van duurzaamheidsinitiatieven van ondernemers op het ZKD-terrein. Dit is een omgeving met veel steen en weinig groen. Daardoor is de temperatuur hier hoger dan op andere plekken.

We zorgen voor betere informatie vanuit het stadsdeel over wat wel en niet uitgevoerd kan worden in de openbare ruimte. Zo laten we van tevoren weten, onder andere via de bewonersorganisaties, wanneer op bepaalde plekken gesnoeid wordt. Hiermee komen we tegemoet aan de vele vragen van bewoners. Ook wijzen we bewoners op de digitale mogelijkheden om informatie te vinden over de openbare ruimte en de gemeente in brede zin. Er is bijvoorbeeld een e-mailservice van de overheid met berichten over de buurt. Met de app 'Omgevingsalert' krijgen bewoners bericht als er in hun omgeving een vergunning is aangevraagd of afgegeven.

Aanpak Jan Romeinstraat en omgeving

De aanpak in een klein aantal straten in Houtwijk richt zich op het versterken van de sociale cohesie, maar ook op problemen achter de voordeur. De nadruk ligt vooral op het versterken van de eigen kracht van bewoners en van hun onderlinge verbanden. Een nauwe samenwerking met partners als de woningbouwcorporatie en het sociaal wijkteam is hiervoor noodzakelijk.

Het Centrum voor Jeugd en Gezin, het Sociaal Wijkteam en het jeugdteam kunnen ondersteuning bieden aan deze gezinnen. Ook zijn de twee gezinscoaches op het politiebureau van grote waarde: zij kunnen snelle verbinding leggen met wijkagenten en samen met hen optrekken om grotere problemen te voorkomen. Gekeken wordt of Bokkefort een Richard Kraijceck Foundation Playground kan worden. Daarmee komen er meer mogelijkheden voor sport en spel in de buurt.

Werk- en stageplekken ZKD-terrein

In samenwerking met bedrijven van het ZKD-terrein, scholen in Loosduinen en het jeugdwerk van Stichting VOOR Welzijn onderzoeken we of een pilot mogelijk is om Loosduinse scholieren en werkzoekenden te koppelen aan leer- of stageplekken op het bedrijventerrein.

Parkeerproblemen verminderen

Op verzoek van bewoners is in 2015 opnieuw de parkeerdruk gemeten. Op basis van de uitkomsten bekijken we welke maatregelen mogelijk zijn om de parkeerproblemen te verminderen.

Gezamenlijke aanpak verbetering winkelcentrum Hildo Kroplaan

Gemeente, wijkberaad, welzijnsorganisatie en sociale en commerciële vastgoedpartijen en anderen hebben een overeenkomst afgesloten om er samen voor te zorgen dat de openbare ruimte schoon, heel en veilig blijft. Er komt een jaarlijks activiteiten- en promotieprogramma, waarbij elke partij bijdraagt in menskracht of middelen. In 2015 start dit programma, dat doorloopt tot en met 2017.

5. Activiteiten wijkprogramma 2016

Thema	Doorgaan met	Nieuw
<i>Veiligheid</i>		
	Aanpak om het aantal woninginbraken terug te dringen.	Buurtinterventieteam Houtwijk versterken en ondersteunen.
		Behoeften inventariseren over maatschappelijke functie Buurthuis van de Toekomst SV Houtwijk.
		Top 5 opstellen van plekken die volgens bewoners verkeersonveilig zijn en maatregelen bekijken om die aan te pakken.
<i>Buitenruimte</i>		
		Mogelijkheid van plaatsing van ORAC's onderzoeken. ORAC's komen in gebieden zonder parkeerproblemen.
		Bewoners betrekken bij de inrichting van het groen en bij speelmogelijkheden in de openbare ruimte bij nieuwbouw locatie Escamplaan (oplevering medio 2016).
		Twee keer per jaar een schouw organiseren van de openbare ruimte met Wijkberaad Houtwijk om wensen voor (kleinschalige) verbetering in kaart te brengen.
		Onderzoek naar de wens van bewoners om een hondenparcours aan te leggen in het Bokkefortpark.
		Haalbaarheid onderzoeken van een Richard Krajicek Foundation Playground.
		Op verzoek van bewoners extra onderhoud uitvoeren aan groen en wegverharding van Bokkefortpark en Kleine Hout.
		Kleine herinrichting in Jan Palachstraat. Klachten over hondenpoep aanpakken. Groen en stoep verbeteren.
		Bewonersinitiatieven op het gebied van het groen stimuleren.
<i>Aanpak Jan Romeinstraat e.o.</i>		
	Doorverwijzing naar en hulpverlening door het sociaal wijkteam.	Vanuit het welzijnswerk extra aandacht besteden aan het stimuleren van eigen kracht en het versterken van een buurtnetwerk.
		Samenwerking starten van welzijn en Parnassia voor een gemeenschappelijke aanpak om overlast in openbare ruimte tegen te gaan.

Thema	Doorgaan met	Nieuw
<i>ZKD-terrein</i>		
		Onderzoek naar pilot met Werkgevers Service Punt, Haagse scholen en VOOR Welzijn naar 'stagecentrum Loosduinen'.
		Haalbaarheid van duurzaamheidsinitiatieven op het ZKD-terrein onderzoeken.
		Er komt energiezuinige LED- verlichting ter vervanging van de oude verlichting op het ZKD-terrein. Tegelijkertijd komen er verschillende slimme verlichtingssystemen met diverse sensoren.
<i>Parkeerproblemen verminderen</i>		
	Oorzaken van de grote parkeerproblemen onderzoeken en mogelijke maatregelen bekijken.	Paaltjes plaatsen op hoeken waar verkeersveiligheid in het geding is.
<i>Winkelcentrum Hildo Kroplaan</i>		
	Gezamenlijke aanpak verbeteren	Programma Buurt Bestuurt uitvoeren.
<i>Sociale cohesie</i>		
	Via het vrijwilligerspunt maatjes voor ouderen werven om eenzaamheid tegen te gaan.	Budget beschikbaar stellen voor bewonersactiviteiten op het gebied van sport.
	Follow-up van onderzoek Academie van de Stad naar steviger inbedding bewonersorganisatie in de wijk.	
	Bewonersinitiatieven stimuleren die de sociale cohesie in de buurt bevorderen, o.a. door subsidie vanuit de regeling Leefbaarheid en Bewonersparticipatie (max. € 750).	

